

Jesper Tang Nielsens prædiken 13. søndag efter trinitatis

Taler

Jesper Tang Nielsen
Valgmenighedspræst

Dato

3. september 2023

Sted

Københavns og Vartov
Valgmenigheder

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 10, vers 23-37

- 1 Hvordan kan man sige noget nyt om denne tekst? Hvordan kan man overhovedet sige noget om den?

Lignelsen om den barmhjertige samaritaner er en af de mest fundamentale
5 tekster i vores kultur. Den er muligvis den mest kendte af alle bibeltekster.
Formentlig ville mange pege på netop den, hvis de skulle definere budskabet i
kristendommen. Og den bruges – måske navnlig i Danmark – til at illustrere det
angiveligt grundlæggende menneskelige, at vi holder næsten liv i vores hænder.
Den skal vise, hvordan det spontant menneskelige er at komme den nødstedte
10 til hjælp. Om end man kan den mistanke, at lignelsen om den barmhjertige
samaritaner betyder mere for, hvordan vi forstår fænomenet barmhjertighed,
end fænomenet barmhjertighed har betydet for lignelsen. Det er lignelsen om
den barmhjertige samaritaner, der har bestemt, hvad vi opfatter som
barmhjertigt, så hvordan kan man sige noget om den? Den siger mere om os,
15 end vi kan sige om den.

Og hvordan kan man sige noget om den, der ikke ender i en banal formaning
om at gøre ligesom samaritaneren, for han er utvivlsomt det mest arketypiske
etiske ideal, vi har. Alle ved, at man skal være som den barmhjertige samaritaner
20 og ikke som de ubarmhjertige præster og levitter. Man kan fremstille det mere
eller mindre sofistikeret. Man kan i forlængelse af ovenstående sige, at
samaritaneren er det sandt menneskelige, så man skal være et umenneske for
ikke at være som samaritaneren. Formaning er at leve umiddelbart i de
menneskelige livsytringer, som vi ikke skylder os selv, for at være som
25 samaritaneren.

Man kan også sige, at netop samaritaneren ser menneskeligheden i den nødlidende. Og dette, at se menneskeligheden i den anden, er det, der udmærker ham. De andre, præsten og levitten, fornægter fællesskabet med den halvdøde, 30 der ligger i grøften, ved at benægte hans menneskelighed. Det er de nødt til, for havde de anerkendt hans menneskelighed, måtte de komme ham til hjælp, ellers ville de ikke selv være menneskelige. Samaritaneren derimod ser menneskeligheden i ham og kommer ham til hjælp som hans næste. Og sådan må man lade sig formane om at leve op til samaritanerens ultimative moralske 35 forbillede.

Formaner men således, som det er blevet formanet millioner af gange fra prædikestole over hele verden, kommer man endnu en gang til at placere os, der hører teksten, på samaritanerens plads, som dem, der har overskud og kræfter, 40 har økonomisk formåen og materielt overskud til at kunne hjælpe. Som de stærke, der kan tage sig af de svage, og endda arve evigt liv for det. Det er det privilegerede blik på teksten, som straks sætter sig selv ind i den magtfuldes position. Nogle vil sige, at det er typisk for hvide, vestlige mænd, at de ikke kan se sig selv andre steder end blandt de ressourcestærke og ser på alle andre fra det 45 overlegne perspektiv. Men Jesus vender perspektivet om, når han til sidst spørger: Hvem var næste for ham, der faldt i røvernes hænder? Spørgsmålet tvinger til at overtage den nødstedtes perspektiv og se verden og sig selv med den svages øjne.

50 Så er det, hvad man skal, når man skal sige noget om den barmhjertige samaritaner. Man skal sige noget om manden, der faldt i røveres hænder og blev efterladt halvdød i vejgrøften. Man skal tale fra hans perspektiv for at lære, hvad det vil sige at være hans næste.

55 Men når man faktisk er en privilegeret, hvid mand med materielt overskud og økonomisk velstand, kan man så sige noget om at være nødstedt? Er der hykleri at sige, at man kan overtage mishandlede perspektiv og udtale sig om, hvem der er næste for ham? For vi lider jo ingen nød i vores velbjærgede verden, hvor bekymringerne angår stigende renter og faldende huspriser. Vi mangler intet i 60 vores trygge del af verden.

Eller også er det, fordi vi ikke har erkendt vores nød. Måske går vi bare rundt og tror, at vi er den mægtige og ressourcestærke samaritaner, der kan komme de svage til hjælp. Måske er vi i virkeligheden mere truede, end vi kan holde ud at

tænke på. Som en tysk direktør for et stort forskningsinstitut engang har sagt: Die Stimmung ist besser als die Lage: Stemningen er bedre end situationen, for nøgternt betragtet er verden i nødstedt og menneskeheden er truet. Vores måde at leve på har medført, at kloden billedligt talt ligger halvdød i grøfttekanten og venter passivt på hjælp. Eller måske ikke kloden, for kloden og naturens skal nok klare sig. Den ændrer sig, som den har gjort tidligere. I det lange perspektiv er spørgsmålet blot, om der skal vedblive at være mennesker på jorden. Det er en krise, der er så stor og dyb, at det kan være uoverskueligt at tænke på den. Det kan være angstfremkaldende at forholde sig til den, så man viger helst uden om og undgår at se den i øjnene. Man lader som ingen ting og lever videre som hidtil, mens man tænker, at det ikke har noget med en selv at gøre.

Anlægger man det perspektiv på den kendte lignelse om den barmhjertige samaritaner, åbner den sig på ny, og det bliver muligt at sige noget om den. Pludselig kan man ikke bare se sig selv, som den der skal formanenes om at handle som den ressourcestærke, velstående samaritaner, der har overflod, hvor andre har underskud. Ja, netop i den rolle kan man slet ikke se sig selv, mens man derimod let kan se sig selv som den nødstedte, der ikke har mulighed for at hjælpe sig selv ud af den kritiske situation, man er blevet bragt i. Man kan også let se sig selv i præsten og levitten, der ikke vil se problemerne i øjnene, men går i en stor bue uden om. Den eneste, man har svært ved at identificere sig med er samaritaneren, for hvad har man egentlig at hjælpe med, hvis man i den halvdøde mand ser menneskehedens situation på den true klode?

Så kan der være noget nyt at sige om lignelsen, og den kan sige noget nyt om os, for når man anlægger den nødstedtes perspektiv, er den ikke blot en formaning om at leve op til et etisk ideal. Så er det en påmindelse om, at vi befinder os i en situation, hvor vi har behov for en frelser, mens de magthavende vender det blinde øje til den nødstedte situation. Men hvor skal frelseren komme fra? Hvem skal være samaritaneren, der kommer til undsætning? Fra hvilken uventet kant kan hjælpen komme? Så bliver spørgsmålet relevant: Hvem af disse tre synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder? Svaret giver sig selv. Vi skal være næste for hinanden, for der er ingen andre til det. Men hvis vi skal være ærlige, bliver det ikke os, men vores børn og børnebørn, der skal være næste for den nødstedte, mens vi selv er på vej i en stor bue udenom. Vi må stole på de næste generationer, for der kommer ingen frelsende, barmhjertig samaritaner ud af det blå, når nøden er klodens tilstand og menneskehedens situation.

105 Lignelsen kan åbne sig og fortolke vores tid på ny, når man forsøger at gøre, som Jesus byder og anlægge den svages perspektiv. Resultatet er bare urovækkende og angstfremkaldende, for vi kan være alle personerne i lignelsen undtagen den, som vi troede, vi var. For hvem har kræfter til at samaritaneren? Opgaven er uoverskuelig og udsigten er fortvivlende. Helst lever man videre uden at
110 forholde sig til problemet, som levitten og præsten. Skylden håber sig op og skammen tynger. Blandt de unge diagnosticeres det som klimaangst og klimaskam, mens eksperter med køligt overblik udtaler, at udsigterne kun bliver værre. Håbløshed er den mest naturlige reaktion.

115 Hvordan skal nogen være samaritaneren i den situation? Hvordan skal børnene og de unge kunne tage fremtiden på sig?

Det kan de kun gøre, hvis de kan have mod i modløsheden. Hvis de tør håbe trods håbløsheden. Hvis de kan bevare troen, trods fremtidsudsigterne. Her kan
120 kristendommens bidrag til klimakrisen være. Ja, her kommer Jesus som den barmhjertige samaritaner til undsætning, for hans historie er netop historien om overvindelsen af det onde på trods af alle realiteter. I hans historie vinder livet over døden, så håbet sejrer trods håbløsheden. Og mere end det. Af hans historie opstår troen på, at mennesket bliver bragt ud af sin selvforskyldte ulykke, når
125 Guds søn befrier det fra dets egen skam og skyld. Derfor kan den historie være grundlaget for et liv med mod og håb i en verden, der realistisk set indbyder til modløshed og håbløshed. For den, der med Paulus kan sige: ”Jeg lever ikke selv, men Kristus lever i mig, og mit liv her på jorden, lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig,” kommer som samaritaneren med sit
130 liv for til undsætning for den nødstedte næste. Vores håb er, at den tro også vil være fundament for de kommende generationer, så de vil leve deres liv til ære for *Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og altid og i al evighed. Amen!*

135

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

140

Tags

13. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Klimaprediken, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

145

150

155

160

165

170

175

180